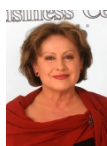


Warszawa, 12 kwietnia 2022 r.

RAPORT: MAJĄTEK SKARBU PAŃSTWA



DR GRAŻYNA MAGDZIAK

minister ds. majątku Skarbu Państwa Gospodarczego Gabinetu Cieni BCC

Ekspert z zakresu zagadnień prywatyzacyjnych, analizy finansowej przedsiębiorstw, rynku kapitałowego i restrukturyzacji. Doradca parlamentarny i doradca ekonomiczny wielu firm. Od 20 lat prezes jednej z najlepszych firm doradczych – BAA Polska. Stały członek Rady Dialogu Społecznego z ramienia przedsiębiorców. Jedna z założycielek BCC, członek Rady Organizatorów oraz Konwentu BCC.

☎ 22 562 33 43 ✉ grazyna.magdziak@bcc.org.pl

REKOMENDACJE DLA RZĄDU

1. Pandemia COVID 19, a od 24 lutego wojna na Ukrainie i restrykcje nałożone na Rosję przez większość krajów wywołały w Polsce i na świecie bardzo istotne zmiany w większości obszarów gospodarki, zwłaszcza w zaopatrzeniu w surowce energetyczne oraz w materiały i półprodukty do przetwórstwa przemysłowego, w transporcie towarowym i pasażerskim, w sposobie świadczenia usług, a także na rynku pracy. Zgodnie z opiniami ekspertów ekonomicznych sytuacja ta będzie miała charakter trwały gdyż wynika z podjętych już decyzji politycznych, utworzenia nowych kanałów zaopatrzeniowych lub zbudowania odmiennych od poprzednich relacji pracodawca- pracownik. W konsekwencji niezbędne jest w firmach istotne i szybkie zmodyfikowanie dotychczasowych zasad prowadzenia biznesu oraz opracowanie planów inwestycyjnych i finansowych dostosowujących model ich funkcjonowania do nowych źródeł energii, sposobów świadczenia pracy, innych kierunków przepływów materiałów i towarów oraz mniejszych lub innych zasobów siły roboczej. **Większość spółek państwowych nie uruchomiła jednak takich kompleksowych procesów dostosowawczych. W dalszym ciągu opiera swój rozwój na poprzednich, w dużej mierze nieaktualnych już w obecnych warunkach, planach operacyjnych chociaż dużo wyższe są obecnie koszty energii i półproduktów, brakuje wielu materiałów oraz pracowników i zmieniła się struktura popytu.** Pomimo wielu deklaracji medialnych w praktyce niewiele zmodyfikowano też zamierzenia inwestycyjne zarówno na szczeblu rządowym, jak również w spółkach Skarbu Państwa. Nadal pieniądze wydawane są na przedsięwzięcia, których celowość realizacji jest obecnie wątpliwa (Centralny Port Lotniczy, węglowe bloki energetyczne, instalacje przemysłowe oparte na paliwie gazowym). **Skutkiem tego będzie w najbliższej przyszłości droższa i mniej konkurencyjna oferta handlowa spółek państwowych, a koszty opóźnionego procesu dostosowawczego poniosą podatnicy. Stąd też rekomendujemy by właściciel tych spółek - Skarb Państwa, poprzez rady**

nadzorcze, zmotywował ich zarządy do opracowania nowych założeń rozwojowych, a rząd wstrzymał realizację inwestycji nie odpowiadających obecnym potrzebom.

2. Narastające w drugiej połowie roku 2021 napięcie w stosunkach z Rosją i z Białorusią, zakończone wywołaniem przez Rosję wojny z Ukrainą, spowodowało zwiększone zainteresowanie poziomem bezpieczeństwa granic wschodnich Polski i stanem uzbrojenia polskiej armii. **Od lat mamy wydatkami na modernizację wojska na poziomie przekraczającym 2% PKB, co daje Polsce jedną z czołowych pozycji w ramach państw NATO. Niestety ten korzystny wskaźnik nie ma przełożenia na zamówienia składane przez Agencja Uzbrojenia MON w krajowych spółkach zbrojeniowych.** Spółki te zgrupowane są w Polskiej Grupie Zbrojeniowej, która jest jednym z największych europejskich koncernów zbrojeniowych, ale wiele z należących do PGZ podmiotów jest niedoinwestowanych i nie wytwarza nowoczesnych wyrobów, mogących zainteresować odbiorców wojskowych lub ma niewykorzystany potencjał z powodu braku zamówień. W roku 2021 z kwoty 51,8 mld zł przeznaczonych w budżecie Państwa na wydatki obronne wartość tzw. wydatków majątkowych wynosiła co prawda 30%, ale w tej kwocie dużą część stanowiły zakupy uzbrojenia nie pochodzącego z krajowych zakładów produkcyjnych. Jest to bardzo niekorzystne zarówno z punktu widzenia efektywnego zarządzania potencjałem produkcyjnym krajowej branży zbrojeniowej, jak i wyposażenia polskiej armii w sprzęt wojskowy. **W budżecie na rok 2023 wydatki na obronność mają wzrosnąć o 2,9 mld zł, tj do 2,3 % PKB . Rekomendujemy by w kwocie tej poczesną pozycją były zakupy uzbrojenia w krajowych zakładach produkcyjnych . Będzie to korzystne dla poprawy kondycji tych zakładów ,stanowiących przecież majątek państwowy, jak również dla polskiej armii.**
3. **Od kilku lat polska gospodarka boryka się z problemem braku rąk do pracy. Stał się on jednym z ograniczeń zakładanego wskaźnika wzrost gospodarczego. W sterze komercyjnej działalności podmiotów należących do Skarbu Państwa także istnieje niezaspokojone zapotrzebowanie na fachowców oraz na pracowników o niższych kwalifikacjach.** Z ponad 2 milionowej liczby uciekinierów z Ukrainy, kilkaset tysięcy stanowią osoby dorosłe, w wieku zdolnym do pracy i chętne do podjęcia tej pracy. Stanowi to szansę dla spółek państwowych na uzupełnienie braków kadrowych. Postulujemy by w tym celu spółki podjęły prace identyfikujące gdzie w strukturze przedsiębiorstwa zatrudnić można pracowników z Ukrainy i jakie działania trzeba będzie podjąć by osoby te można było efektywnie wykorzystać (nauka języka, doszkolenie zawodowe, zapewnienie mieszkań i opieki nad dziećmi, szkoła).

PODSUMOWANIE DOTYCHCZASOWYCH DZIAŁAŃ

Pozytywy:

1. Według informacji Ministerstwa Aktywów Państwowych, ogłoszonych na początku roku 2022, wyniki finansowe spółek Skarbu Państwa w roku 2021 – liczone w oparciu o dane z trzech kwartałów tego roku są bardzo dobre. **W porównaniu do analogicznego okresu roku poprzedniego zysk łączny tych spółek był bowiem o 133% wyższy.** Z prezentowanych przez MAP 17 największych spółek państwowych, 13 poprawiło swój wynik finansowy, a tylko w 4 spółkach zysk był niższy. Wstępne dane za cały rok 2021, udostępnione przez niektóre ze spółek potwierdza również ich bardzo dobrą kondycję;

dotyczy to m.in. PGNiG, PKN ORLEN, PZU, KGHM. Jest to pozytywny sygnał dla gospodarki krajowej, ponieważ świadczy o przełamaniu przez duże podmioty państwowe problemów wywołanych pandemią COVID, a podmioty te w największym stopniu decydują o tempie wzrostu całej polskiej gospodarki. **Pamiętać jednak należy, że dobre wyniki finansowe są nie tylko świadectwem ich lepszego i skuteczniejszego działania ale również konsekwencją wysokiej inflacji i podnoszenia cen, co destrukcyjnie wpływać może na ich rozwój w roku 2022.**

2. **Podobnie jak większość prywatnych podmiotów gospodarczych w kraju, firmy należące do Skarbu Państwa bardzo aktywnie włączyły się w udzielane pomocy uchodźcom z Ukrainy.** Pomoc ta udzielana jest w postaci darów przekazywanych do Ukrainy oraz pomocy rzeczowej i różnych usług dla uchodźców już znajdujących się w Polsce, w tym transportu, pomocy medycznej oraz zakwaterowania; także bezpośredniego wsparcia pieniężnego dla osób pozbawionych środków finansowych. Działania takie realizują nie tylko największe spółki państwowe jak PKP, PKN ORLEN, KGHM, PGNiG czy też banki i koncerny energetyczne ale także dużo mniejsze przedsiębiorstwa państwowe, które wygospodarowały na ten cel środki z własnych funduszy celowych lub zbiorów zorganizowanych w zakładach pracy. Aktywność tą ocenić należy bardzo pozytywnie ponieważ świadczy o społecznej odpowiedzialności i wrażliwości prowadzonego biznesu. Z pewnością też nie pozostanie bez wpływu na dobry wizerunek marketingowy firm udzielających pomocy.

Zagrożenia:

1. Po wybuchu wojny w Ukrainie i po pojawieniu się już obecnie realnego zagrożenia energetycznego dla polskiej gospodarki zbudowanie systemu odnawialnych źródeł energii stało się dużo bardziej pilne niż wcześniej wynikało to z potrzeb wdrożenia programów unijnych m.in. „FIT for 55”. Bazując na deklaracjach przedstawicieli rządu, chociaż by tej o zaprzestaniu jeszcze w tym roku importu z Rosji węgla i ropy oraz zmniejszenia importu gazu, wydawać by się mogło, że problem OZE stanie się również istotny w sferze praktycznych decyzji organów administracyjnych. Niestety nie znajduje to potwierdzenia w realnych działaniach rządu. Co prawda rząd przyjął dokument powołujący Narodową Agencję Bezpieczeństwa Energetycznego, będącą elementem transformacji sektora elektroenergetycznego, w tym wydzielenia z grup energetycznych aktywów/ spółek węglowych i wystąpił do UE z wnioskiem dotyczącym zwiększenia wydobycia węgla. Nie uruchomił jednak prac związanych z likwidacją barier rozwoju OZE (m.in. zmiany Ustawy o farmach wiatrowych na lądzie i sfinalizowania prac nad Planem Zagospodarowania Przestrzennego Polskich Obszarów Morskich istotnych dla rozwoju farm wiatrowych na morzu, zmniejszenia ograniczeń infrastrukturalnych rozwoju fotowoltaiki). **Koncentracja zainteresowania rządu na kwestiach dotyczących zagospodarowania państwowego majątku węglowego i gazowego nie wpłynie natomiast na zwiększenie zasobów energetycznych Polski. Trwałą poprawę sytuacji w tym zakresie zapewnić może tylko rozwój OZE.**
2. Skarb Państwa pozostaje od lat bezpośrednim lub pośrednim właścicielem dużej liczby spółek oraz przedsiębiorstw. Wiele też nadzoruje dysponując kontrolnym pakietem ich akcji. Zarządzanie tak znacznym majątkiem jest trudne, zwłaszcza że część tych podmiotów znajduje się w trudnej sytuacji i wymaga postawienia w stan upadłości lub przeprowadzenia głębokiej, zwykle kosztownej, restrukturyzacji. Kluczową przy zarządzaniu tymi spółkami jest jednak zasada by w żadnym przypadku nie wyzbywać się majątku państwowego. Stąd sposób postępowania przez rząd w odniesieniu do posiadanych aktywów w postaci akcji i udziałów jest prosty; część firm rząd konsoliduje "pod skrzydłami" większej, bogatszej spółki tworząc narodowe lub branżowe czempiony i to spółka przejmująca staje się odpowiedzialna za zarządzanie przekazanym jej majątkiem; resztę spółek natomiast pozostawia samym sobie, a w przypadku kłopotów zasila je niewielkimi środkami finansowymi według zasady by dostały tylko

tyle by nie upaść. Stąd też pod szyldem zabezpieczenia interesów polskiej gospodarki od kilku lat tworzone są grupy kapitałowe, w strukturę których włączane są zarówno podmioty tam potrzebne jak i te, których łączenie jest ekonomicznie niecelowe lub takie, których egzystencja z punktu widzenia ekonomicznego i rynkowego jest zbędna ale ich zły stan finansowy trzeba ukryć. Z drugiej strony istnieją w zasobie Skarbu Państwa podmioty którym wsparcie właścicielskie pozwoliłoby na efektywny rozwój, ale pozostają poza jego zainteresowaniem, ponieważ nie są przypisane do żadnego z promowanych programów rządowych. **Taki nieefektywny sposób postępowania w odniesieniu do majątku państwowego funkcjonuje od lat, mimo iż obowiązuje Ustawa o zarządzaniu majątkiem państwowym wraz z całym pakietem szczegółowych rozporządzeń regulujących. Uważamy to za duży mankament działalności rządu w sferze majątku państwowego.**

Opracowanie jest elementem Raportu Gospodarczego Gabinetu Cieni BCC dot. I kwartału 2022 r. W najbliższych dniach będziemy prezentować poglądy poszczególnych ministrów związane z obecną sytuacją gospodarczą oraz rekomendacje dla rządu na najbliższe miesiące.

Kontakt:

Mirosław Kasprzak

Rzecznik BCC

☎ 608 529 504

✉ mirosław.kasprzak@bcc.pl

Gospodarczy Gabinet Cieni Business Centre Club to think tank powołany w kwietniu 2012 r., aby wspierać działania prorozwojowe władz publicznych, monitorować prace resortów kluczowych dla przedsiębiorczości, rekomendować zmiany sprzyjające rozwojowi kraju, wzrostowi gospodarczemu i konkurencyjności polskich firm. W skład GGC BCC wchodzi wybitni ekonomiści, z których wielu piastowało w przeszłości funkcje publiczne [lista poniżej]. Więcej informacji: <http://www.bcc.org.pl/Gospodarczy-Gabinet-Cieni.4241.0.html>
